ԺԲ. ՏԱՐԻ 3381 (Ն. Տ.) 3 ՅՈՒՆԻՍ 1895 — 22 ՄԱՅԻՍ 1895 — 10 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1312 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ,
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه غلطه ده آره‌وك غزه‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական՝ եւ Զգայնի

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դամեկան արժէք	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Ժողով	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընդհանր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր. Տարեկան Օտ. Ոսկի	2
Դաւառաց թղթատարի ծախքը միօրեակ Ղրուշ	50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակներ միայն այլ գրութիւն չեն տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՅԸ

—Տիկին, կարելի՞ չէ՞ որ քիչ մը հոգ տանէիք Արուեստանոցին։

—Եթէ ուզէիք, օրիորդ, քանի մը ընկերուհիներու հետ ձեռք ձեռքի տալ, ինչ լաւ կընայիք կազմակերպել այս հաստատութիւնը։

Եւ այս խնդրանքը կամ փափագն, իր ամենէն նուրբ ու ողորմի ձեւերովը, այնքա՜ն անգամներ ուղղուած Բերայի ծանօթ հայ տիկիններէն ու օրիորդներէն շատին, գրեթէ միշտ նոյն կորուկ պատասխանին հանդիպած է.

—Ես չեմ խառնուիր։

Քիչեր կան որ յօժարած են պզտիկ պատճառաբանութիւն մը խառնել իրենց մերժման. խնամակալութեան կամ առժամեայ թաղ. խորհուրդին հետ համաձայնելու դժուարութիւն, կարծիքներու, ծրագրի տարբերութեան, նիւթական միջոցներու անբաւականութեան հետեւանքով, և կամ — ինչպէս ենթադրողներ կան—պատրուակով.

Ժամանակը եկած չէ՞ այս ձեռնպահութեան վերջ մը տալու համար։

Նոր Թաղական Խորհուրդը, աշխատութեան բաժանման սկզբունքով, իր մէջ բաժնեց իր իրաւասութեան ներքեւ գտնուող չորս ճիւղերու մատակարարութիւնն ու հսկողութիւնը. Եկեղեցի, դպրոց, ֆեբեզմանոցներ, ոչխարներ։ Երեքական անդամ ստանձնած են իւրաքանչիւր ճիւղը. յայտնի չէ թէ ասոնք իրենց օժանդակներ հրաւիրելու հարկին մէջ պիտի գտնուին թէ ոչ, բայց որքան ալ եռանդուն ըլլայ իրենց աշխատելու տրամադրութիւնը, միշտ օգտակար է տիկնանց խնամակալութիւն մը կազմել Արուեստանոցին համար։ Շատ պահանջել չըլլա՞ր՝ այդ հաստատութեան հիմնական բարեփոխումը սպասել այն երեք հոգաբարձուներէն միայն որոնք ստանձնեցին արդէն Բերայի հինգ դպրոցներու վերին հսկողութեան հոգը։ Ամբան համակրութեամբ ողջունուած թաղային մարմնոյ մը ընելիք հրաւէրը չենք կարծեր որ անելի մնայ Բերայի հայ տիկիններէն. մինչեւ հիմայ իրենց եղած դիմումները անհատական հանդամանք ունէին. հաւաքական առաջարկ մը թերեւս նոյն անտարբերութեան չի հանդիպի։

Այս տեսակ դիմում մը ընելէ առաջ, բնականաբար լրջօրէն պիտի մտածուի թէ պէտք կա՞յ լաւագոյն վիճակի մը վերածել Արուեստանոցը։ Հետաքրքիր եղող մը, ասոր համոզուելու համար, կընայ ստուգել թէ այդ հաստատութիւն պարզապէս փանութ մը վիճակին վերածուած է այլ եւս։ Կանանց յատուկ արուեստական այն զանազան ճիւղերը որոնք երբեմն այնքան կատարելութեամբ կ'աւանդուէին հոն, մէկիկ մէկիկ բարձիթողի եղած են և անոնց հետ նուազած է նաև ոչխարտուհիներուն թիւը. հիմայ, Արուեստանոց կոչուածը՝ այդ հաստատութեան յատկացուած ընդարձակ շէնքին մէկ սրահն է միայն, երկու վարժուհիներով և հազիւ տասներկու աշակերտուհիներով։ գրեթէ միակ ճիւղը որ կ'աւանդուի, կամ աւելի ճիշդը՝ կը գործադրուի հոն՝ դուռնի ճիւղն է. պերճանքի յատուկ յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին որոնց պատրաստութիւնը կը յանձնուի դուրսը, իրենց տուներու մէջ աշխատող գործաւորուհիներու. երկու վարժուհիները կը հսկեն այս ամենուն վրայ. կը սակարկեն, ծախքերը կը հոգան, և աւելցած դրամը կը յանձնեն Արուեստանոցի մնտուկին որ դպրոցին մնտուկը չէ սակայն։ Այս գործողութիւններու միջոցին, երկոտասնեակ աշակերտուհիները եկէք կրցան օգտուիլ՝ քիչ մը բան ալ իրենք սորվիլու, թող գոհ մնան։ Այս է ահա «աղջկանց արհեստական կրթութեան տրուած զարկը»։

* * *

Արհեստանոցը ինչո՞ւ հիմնուեցաւ. որպէս զի միջակ ու աղքատ դասակարգի աղջիկները այնտեղ սորվին ասեղնագործութիւն, կար ու ձեւ, շրջազգեստ շինել, գլխարկ պատրաստել, մէկ խօսքով կնոջ մը անհրաժեշտ առանին բոլոր պէտքերը։ Այս ծրագիր, սկիզբները, շատ փայլուն կերպով կը գործադրուէր, անհրաժեշտէն անդին ալ անցնելով. և ուրիշ կերպ կարելի չէր, այն ընդհանուր համակրութեան մէջտեղ որով ողջունուեցաւ. անդրանիկ սանուհիներուն ճարտարարուեստ ու նրբին բանուածքները, որոնք օտարներուն իսկ զմայլումը կը գրաւէին, հարուստ ընտանիքներու համար պատրաստուած ճոխ օժիտները որոնք եղական ցուցահանդէս մը կազմեցին, մոռցուած չեն. ասոնք կրկնապէս օգտակար էին, նիւթապէս շահաբեր ըլլալով դպրոցին և արհեստականապէս անոնց կարողութիւնը ու ճարտարութիւնը ցոյց տալով։ Այլեւոնները հաճոյքով կը տեսնէին խումբ խումբ աղջիկներ, գործարանի մը բանուորուհիներուն պէս իրենց գործասեղանները դուրս կամ կարի մեքենաներուն առջեւ անցած, իւրաքանչիւրը իր ճիւղին աշխատելով. կարողները կը վարձատրուէին և կը կոչուէին իրենց յանձնարարներ պատրաստելու։

Այս ամենէն հեռաւոր յիշատակ մը միայն մնացած է, զոր եթէ դժուար է նոր ջանքով մը վերստին իրականացնել, գոնէ կարելի է՝ աւելի համեստ պայմաններու մէջ, ամիսի ու արդիւնաւոր գործ մը ստեղծել, մեր առանին պէտքերուն համապատասխան վիճակի մը մէջ դնելով Արուեստանոցը։ Թող հայ աղջիկը սորվի հոն՝ իր շրջազգեստը պատրաստել, կար ու ձեւ, ասեղնագործութիւն, արդուկ. ու մինչեւ իսկ «կարկատան», ոչ թէ բաւին արհամարուած իմաստովը, այլ արհեստագիտական ըմբռնումովը, ինչպէս կը սորվեցուն Եւրոպայի մէջ։

Մինչ զասակարգի օրքան հայ ընտանիքներ, խնայողութիւններով, զրկանքներով իրենց ձեռք բերած դրամը կը տանին կը լեցունեն օտար դուռներին կամ գլխարկավաճառին ափը, վայելուչ չըլլազգեստ մը, կրկնոց մը ունենալու, արհեստական փետուր մը կամ ծաղիկ մը անցունել տալու համար իրենց հին գլխարկի ֆոռմին վրայ։ Հապա արդո՞ւք. անկարեւո՞ր պէտք մը կը նկատէք զայն. քանիներ տունէն դուրս կը զրկեն իրենց ամուսնոյն, եղբօր կամ հօր չապիկները՝ վասն զի իրենց փափուկ կամ անվարժ մատները չեն կրցած երբէք հաշուել այդ պարզ գործին հետ։ Նոյն պէտքը կը ներկայանայ նաեւ ճերմակեղէններու պատրաստութեան համար։

* * *

Հարուստ տիկինները որոնք ամէն դիւրութիւն կը վայելեն իրենց արգուզարդի ու պերճանքի ճաշակներուն գոհացում տալու, ընականաբար պատճառ մը չունին այս տեսակ դիտողութիւններ ըսելու. բայց բարոյական պարտականութիւն մը ունին, իրենց ժամանակին ու յոգնութեան շատ փոքր մէկ մասը նուիրել, միջակ կամ աղքատ դասակարգի ընտանեաց զաւակները պատրաստելու արհեստական կրթութեան. և ասիկայ կրնան ընել Բերայի մէջ, հսկողութեան բաժին մը ստանձնելով Արուեստանոցին վրայ։

Ենթադրական հաշուով մը, երբ այդ հաստատութիւն բանուկ վիճակի մէջ դրուի ու զարգանայ, իր հասոյթը պիտի կընայ բաւել ծախքին. և փոխանակ տանտի՝ հարիւր կամ աւելի թուով աղջիկներ պիտի օժտուին արհեստական կրթութեամբ մը։ Կանանց նախաձեռնութեան բարերար արդիւնքներուն հաւատացողներէն ենք. այս ճիւղին մէջ մանաւանդ որ հաճելի ժամանց մը պիտի ըլլայ իրենց համար, ձեռնհասութիւն ունին հսկելու, ուղղելու, քաջալերելու, բաւական է որ իրենց միտքէն ու շրթունքներէն անգամ մը մերժեն այս վհատեցուցիչ խօսքը.

—Ես չեմ խառնուիր։

Տ. Ա.

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Երիտասարդ Ֆրանսայի մը վերջերս Բարիզի մէջ անձնասպան եղաւ սպանիչ պարուհիի մը՝ Օթէրօյի սիրուն, ինչպէս պատմեցինք նախորդ թուով մը։ Այս սիրային տառմին առթիւ, հետեւեալ արտաշարժ տողերը կը գրէ Թան՝ մասնաւորապէս դերասանուհիներուն համար եղած անձնասպանութեանց վրայ.

Դերասանուհին գեղեցիկ է, հռչակաւոր է։ Կը տեսնուի իր անուան փայլիւը վսեմ շողշողիւններով, կոգի ծանուցումներուն վրայ որք կը ցոլան փողոցներուն անկիւնը։ Կը դիտուի իր կանոնաւոր դէմքը՝ լուսանկարիչներու առաջոյթները։ Սպանուելի մըն է բարձրահասակ և թիարակ, իր հայրենակցուհիներէն աւելի ցուրտ շնորհով, այլ զոր առջի օրուընէ գեղանի Օթէրօն անուանած են և որ է ու պիտի մնայ գեղանի Օթէրօն, մինչեւ որ ժամանակը ձաղկէ իր սեւեռուն ու անյողդող դիմագծերը։ Դարձեալ պիտի պահէ իր անունը և պիտի ըլլայ միշտ գեղանի Օթէրօն։

Կ'ըսեն թէ ի զուր կապրինք բանաստեղծութենէ զուրկ ժամանակի մը մէջ։ Այն խեղճ երիտասարդը որ անձնասպան կ'ըլլայ երգեցիկ սրճարանի մը երգչուհիին կամ պարուհիին համար, անշուշտ իր գրքոյնն չպիտի պարպէր այն ատրճանակը եթէ գեղեցիկ աղջկան պարեգօտները շոնցած չըլլային երեկոյեան լոյսին մէջ՝ արեւի ցոլմունքներով, մահուան ախորժակը չպիտի ունենար, եթէ ամէն տեղ տեսած չըլլար պաշտեցեալին դէմքը. եթէ ամենուրեք և միշտ արձագանգը լսած չըլլար անոր անուան—գեղանի Օթէրօին յաւիտենական այս անունը։ Մարդ անձնասպան կ'ըլլայ—ինչպէս կը սիրէ—պատրանքի մը համար, հաղուստի մը, ցոլքի մը համար։

Գաւառները կը պտրտէր և կը խաղար փոքր թատրոններու մէջ ուր, պառաւ, գառամ, հիւանդ, ընկճուած, կը խաղար ու կերգէր իր ուրուած ձայնովը, ապրելու և իրեններն ապրեցնելու համար։ Բայց երբէք, երբէք իր տխրագին և թշուառ ժամերուն մէջ, երբէք Վիրժինի Տեժազէ չմոռցաւ փոքր երաժիշտը որ Ժանթիլ Պեռնարին կ'ընկերանար Լիլի թատրոնին նուագախումբին մէջ իր ջութակովը եւ հոն, գերեզմանատան մէջ ուր կը հանգչի, անձնասպանը ծաղիկներ ունեցաւ յարաժամ մինչեւ Տեժազէի մահը։

ԳՆՉՈՒՆԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԷՆ

ԱԶԳԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ժողովուրդ մը թափառական և աղքատ որ ամենուրեք է, գրեթէ նոյն սովորութիւններով, միևնոյն լեզուով, նոյն տիպարով, յեսին արհեստաւորի և ամենայն կեանքին մէջ, նման թշուառներու՝ որք կը քաղեն առանց աշխատելու, թափառական աշխարհի ամեն կողմերը և ամեն տեղ արհամարհուած։

Գնչուները, որք բերին իրենց հետ Եւրոպա երեւակայական գաձեր, բանաստեղծական անհասանում աղբիւրներ, իրենց երգերով, իրենց աւանդութիւններով քիչ անգամ մասնաւոր ուսումնասիրութեան առարկայ եղած են։ Ասոնք վերջերս իրենց անգիր այս աւանդութիւններէն շեղելով՝ ծնունդ տուին բանաստեղծուհիի մը, որ իր սեռին ամենէն ազնիւկը, ամենէն յուզիչը և ամենէն սիրավառը եղաւ։ Հեռու իր ազգակցուհիներու վարած արտառաց կեանքէն՝ եղական կեանք մը ունեցաւ։ Գնչուի պտտառած հպուստներով Եւրոպա կը թափառի, իր բնական յարմարութեամբ արդէն բանաստեղծ՝ աշխատելով գրպիտուհի կ'ըլլայ և հարուստ ձեղնվէնի մը համանուհին։ Կը թողու զայն իր ցեղին մէկուս մը համար, յետոյ սեղանաւորի մը հետ կ'ամուսնանայ և զայն ալ լքելով անոր յիշատակ կը թողու գնչուերէն բանաստեղծութիւն մը, ազնիւ քնարերգութիւն մը։ Կրկին կը թափառի Եւրոպա, իրենները գտնելու համար, և կը մեռնի գնչուի հիւղակի մը մէջ, իր ոտանաւորները արտասանելով և իր վեկերը կարդալով իր տիրած ընկերներուն մէջ։

Հունգարիա ուր բաւական թուով գընչուներ կան, ասոնք «Փարաւոնի ժողովուրդ» կը կոչուին։ Ցիրասացիք կարծելով թէ ասոնք Պոհեմիայէն գաղթած են, «Պոհեմիացի» կը կոչեն զանոնք, Սպանիացիք «Ժիբիանոս»։ Անգլիացիք «Ճիրսիս», Խաւլանդք «Զինկարի» և Թուրքիոյ մէջ, ինչպէս գիտենք, չինկէնէ։

Այս ժողովուրդին վրայ Հունգարիոյ մէջ խրճամիտ ուսումնասիրութիւններ հրատարակեցին կարգ մը գիտուններ, որոնց մէջ Եօզէֆ արհիդուքսը գնչուներուն բարերարը և ամենազօրաւոր պաշտպանը հանդիսացաւ, գնչու երկրագործական գաղութներ հիմնելով։ Ս. Հէրմանի և Տաքթ. Հ. Վլիսլոքի ուսումնասիրութիւնները՝ գնչուներու ներքին կեանքին, անոնց հաւատքներուն վրայ, հետաքրքրաշարժ լոյս մը սփռեցին։

Վերջերս Եօզէֆ Արշիդուքսը ուսումնասիրութիւն մը հրատարակեց, գնչուներու և մասնաւորապէս Նասա ցեղին վրայ, որք մինչեւ Ցիրանոյի ներքին գաւառները ամեն տարի կը տարածուին։ Իրենց նախապաշարմունքներուն նայելով յուզակի (furet) մը հանդիպիլը ամենէն ծանր բանն է. կը բաւէ որ այս պզտիկ կենդանին վրան չնչէ անգամ մը, ալ վա՛յ իրեն, աշխարհի ամենամեծ ագէտներ՝ կը տեղան գլխուն, և գործերը միշտ անպտղի կ'երթան։ Ցղի կին մը եթէ յուզակի մը հանդիպի՝ դիւրութեամբ չկրնար երթալն ծնիլ։

Երբոր յուզակը առիւէն անցնի, կինը ճամբան կը փոխէ։ Նշանած աղջիկ մը երբոր տեսնէ որ յուզակը իր վրայ փչեց, պարտի իսկոյն բաղնիք երթալ յուացուելի՝ եթէ կուզէ իրեն սպառնացող փառնդներէն ազատիլ։ Եթէ մէկը յուզակ մը սպանէ, ամբողջ իր ցեղին վնասուն պատճառ եղած կըլլայ։

Անծեղը (pie) կռիւ կը բերէ ցեղին մէջ, —միշտ անոնց նախապաշարումներուն նայելով—և երբ գնչուի մը մտնեայ, պարտի ձգել և փախչիլ։

Ասանց փոխարէն սկիւռը (ecureuil) երջանկութիւն կը բերէ։ Երբոր այս պզտիկ չորքոտանին ծառի մը վրայ կը մագլցի, կը բաւէ որ գնչուն անոր տակը նստի, որպէսզի իր ձեռնարկութիւնները յաջողին։ Երբոր անոր ճամբէն կ'անցնի, վըստահ կըլլայ որ գինքը զրաղեցնող գործերը յաջող ելք պիտի ունենան։ Երկու սիրահար գնչուներ երբոր սկիւռի մը հանդիպին, ալ թող ապահով ըլլան իրենց երջանկութեան վրայ։

Գնչուները՝ ինչպէս սկիւռը, նոյնպէս ագռաւկը կուտեն, որովհետեւ այս կենդանին ալ իրենց համար բարի կենդանի է, միայն օձը չեն ուտեր, թէև այս ալ իրենց բարեկամ կենդանի է։

Տաքթոր Վլիսլոքի հունգարերէն ազգագրական հանդէսի մը մէջ գնչուներու վրայ խօսելով, կըսէ թէ մագերը կտրելու արարողութիւնը, մանաւանդ Պալքանեան գնչուներու մէջ, մեծ կարեւորութիւն ունի։ Սատանայի փոխուած կը նկատուի այն մանուկը որ այս արարողութեան չարժանացած կը մեռնի։ Գնչուի մը կեանքին էն նշանաւոր օրն է այս, պառաւ կին մը կը նստի կրակին առջեւ և տարօրինակ տաղ մը կը մրմնջէ։

Ե. Պ.

ԱԼՅՈՆՍ ՏՈՏԷ քանի մը օր եւս Լոնտոն մնալէ ետք, եթէ օդերը ներեն՝ մտադիր է Բօրթսմաութէն նաւ նստիլ ընտանեօք, Սկովտիա ուղեւորելու համար, զոր մանրամասնաբար պիտի այցելէ։

ԲԻԷՌ ԼՕԳԻ Ռօշֆօռ կը գտնուի այս պահուս և աւարտելու վրայ է Գալլիֆա անուն հատոր մը, Երուսաղէմ կատարած ուղեւորութենէն տպաւորութիւններու շարք մը որ աւելի նկարագրական էջեր պիտի պարունակէ։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔԻ» (40)

ԷՕՃԷՆ ՄՕՐԵ

ՏԱՌԱՊԱԾ ԱՂՋԻԿԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՓՈՔՐ ԴՔՍՈՒՀԻՆ

—Պիտի ըսեմ, յարեց Նօէմի։

—Խօսեցէք։

—Եթէ կը կարծէք որ բան մը կը պարտիք ինծի, վճարեցէք այն աղջկան զոր կը սիրէք այսօր. և միշտ սիրեցէք զայն։

—Ի՞նչ, գոչեց Կասթոն, առանց զայրոյթի, առանց զառնութեա՞ն կը դիտէք այս ամուսնութիւնը։

—Այս ամուսնութեան կը փափագիմ, կուզեմ զայն։ Բրոշ պէս, իմ անձիս պէս կը սիրեմ Հէլիոնը։ Եւ իմ ամենէն սրտագին բաղձանքս է որ բարեբաստ ըլլայ։ Արդ իր երջանկութիւնն հիմակ կախում ունի ձենէ, վասնզի խելայեղօրէն կը սիրէ ձեզ։ Տուէք իրեն այդ երջանկութիւնը, պարոն, և ինծի ունեցած պարքերնուդ ազատած պիտի ըլլաք։

—Նօէմի՛... Ա՛հ, չփոթած եմ. ի՞նչ վճանձնութեամբ կընէք այս զոհողութիւնը։

Իր անուշ սովորական ժպիտը երեւցաւ Նօէմի շուրթերուն վրայ։

—Շիտակն ըսելով, յարեց, պէտք չունիք ինծի շնորհակալ ըլլալու և գովելու ձեր ըսած զոհողութեան համար. վասնզի, անկեղծօրէն, ներքին մտածման մը կը հնազանդիմ որուն գաղտնիքը ես միայն ունիմ և որուն մէջ դուք բնաւ մատ չունիք։

Այս միջոցին Նօէմի սարսռաց. տարտամ աղմուկ մը, զսպուած աղաղակ մը լսել կարծած էր այն նրբանցքէն որուն վրայ կը բացուէր սրահին դուռը։

—Աստուա՞ծ իմ, ըսաւ, կարծես մէկը կայ հոն։ Ո՞վ է ան, կանչեց։

Նորէն ձայնեց, բայց պատասխան չտրուեցաւ։

Տժգոյն, սոսկահար, ջահ մը առաւ, յանկարծ դուրս ցատքեց և վազեց այն տեղն ուսկից ձայնն եկած էր։

Ոչ ոք կար։

Եւ դարձաւ յամրաքայլ։

—Սխալած ըլլալու եմ, ըսաւ, ծառաները վարն են ու ամեն մարդ կը քնանայ։

—Ես բան մը չմտայայ, աւելցուց Կասթոն։

—Այո, երեւակայութեանս արդիւնքն է։ Շատ կը վախնամ, չատ կ'ամչնամ որ ձեր քով կը տեսնուիմ։ Ուրեմն չերկարենք այս խօսակցութիւնը, որ երկուքիս համար ալ վտանգաւոր է և անօգուտ։ Մեկնեցէք, պարոն, շուտ մեկնեցէք, և իրրեւ շնորհ կը խնդրեմ, ալ խօսք մ'ուզղէք ինծի։

—Բայց ըսէք, կրկնեցէք որ ատելութիւն չունիք ինծի դէմ։

—Զունիմ։

—Կը հաւնամ. արհամարհանք միայն ունիք։

—Այդքան։ Անցեալը մոռած է, և կուզեմ մոռնալ այս մահը։

—Եւ չպիտի տառապիք։

—Իմ տառապանքս, եթէ գոյութիւն ունենայ, պարոն կոմս, ինծի միայն կը վերաբերի։

ԺԲ.

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Հիւանդութիւնը որ արգիլած էր Հէլիոնը Կասթոնն ընդունելու՝ Նօէմիին հետ տեսակցութեան գիշերը, ի սկզբան կարծուածէն աւելի ծանր էր։ Երբ կոմսն յաջորդ օրը, կէս օրէն ետք ներկայացաւ, Նորէն չկրցաւ տեսնել իր նշանածը։

Հիւանդութիւն մը երեւան չէր եկած և տոքթոր Մարեքա կը հաւատար որ մանկամարդ աղջկան վիճակը բնաւ ծանր չէր. սակայն կարգ մը զգուշութիւններ կը յանձնարարէր և այցելութիւններն արգիլած էր։

—Բայց ես այցելու չեմ, առարկած էր կոմսը։

—Դուք տասն այցելու կարժէք, պատասխանած էր մարքիզուհին որ աղէկ պահպանութիւն կ'ընէր։ Պէտք չէ որ իսօսի, ամենապզտիկ յուզումէն զերծ մնալու է մանաւանդ։ Արդ, ձենէ աւելի որո՞ւն հետ շատ պիտի խօսի։ Որո՞ւն հետ աւելի յուզում պիտի զգայ։

—Անուշ յուզումներ։

—Այնենէն ծանր յուզումները։ Օ՛հ, համբերեցէք մէկ երկու օր։

—Ի՞նչ, երկու օր. յուսամ որ վաղը պիտի կրնամ տեսնել Հէլիոնը։

—Վաղն եկէք, պիտի փորձենք։

Յաջորդ օրը, երջանիկ ղեղուս, և մարքիզուհին միեւնոյն խստութեամբ յարգել տուաւ բժշկին պատուէրը։

Կասթոն չորրորդ օրը միայն ընդունուեցաւ Հէլիոնի քով։ Իր սենեակին մէջ տեսաւ զայն, երկար աթոռի մը վրայ ընկողմանած, ճերմակ բէնեուառով մը պըլլուած, և կոմսը փոխուած գտաւ զայն։

Հէլիոն ուրախութեամբ և նոյն իսկ գոռոզանքով ընդունեց իր նշանածը. բայց բոլորովին տարբեր կերպով։

Ի՞նչ անցած էր ուրեմն այդ աղջկան միտքին։ Կարելի՞ բան էր որ մէկ քանի օրուան տառապանքը այդքան փոխած ըլլային անոր ընթացքը ու գրեթէ բնաւորութիւնը։ Ան որ այնքան զուարթ էր, այնքան կենդանի, այնքան խանդավառ, այնքան կենսագեղ, յանկարծ կերեւէր հանդարտ, մելամաղձոտ և ծանր։

Կասթոն թէ՛ զարմացաւ և թէ հոգ ըրաւ Հէլիոնի կերպարանքին մէջ առաջ եկած այս փոփոխումէն։

—Ի՞նչ ունիք, դեռ հիւանդ էք, գոչեց։

—Ոչ. մինակ քիչ մը անհանգիստ, պատասխանեց տեսակ մը որտնեղութեամբ։

—Բայց ա՞ւրտեղնիդ կը ցաւի։

—Ձեմ գիտեր, զլուխս, անդամներս, գրեթէ ամեն տեղ։

—Ցոգնած էք, ըսաւ Կասթոն, ի՞նչ մը տածելիքը չգիտնալով։

—Անուշչ. ուստի կը հրամայեն որ հանգիստ ընեմ։

—Ըսել է որ մարդ չէ՞ք ընդունիր և ձեր դուռը պիտի գոցո՞ւի երեսիս։

Աղջիկը ժպտեցաւ։

—Շա՞տ պիտի վտանգիք։

—Օր մը ալ եթէ անցնէր, դուռը պիտի կոտրէին։

—Ի՞նչ, ըսաւ Հէլիոն իր ժժգոյն ժպիտովը, այդքան ըմ՞ուռն էք։ Այդքան լաւ կրթուած մարդ մը...

—Կը սիրեմ ձեզ, Հէլիոն, և չեմ ուզեր ո և է պատրուակով բաժնուիլ ձենէ։

Նայուածքին մէջ տաք լոյս մը վառեցաւ, և իր ձեռք բնազդաբար փնտռեց նշանածին ձեռքը։

—Այդ բաներն ինծի ըսելու չէ, յարեց. բժիշկը կ'արգիլէ խել ատոնք։ Կ'ըսէ թէ շատ տկար, շատ ջլազրկած եմ։ Եւ սակայն ինծի կուգայ որ ձեր խօսքերը կը հանգըստացուցեն զիս։

—Ես չեմ սիրեր ձեր բժիշկը։

—Ես ալ, շիտակն ըսելով։

—Ինչո՞ւ վար կը դնէք ուրեմն։

—Վասնզի այժմ տան բժիշկն է, հօրաքրոջս բժիշկը. անոր վստահութիւնը կը վայելէ, և եթէ մերժեմ իր խնամքները, մարքիզուհին կը նեղանայ և նոյն իսկ կը վիրաւորուի։

—Ձեր հօրաքրո՞ջը ինչ եթէ դուք ուրիշ մը, օրինակի համար տոքթոր Տէֆոնթէնը կանչէք, որուն վրայ գիտէ թէ կը համարձիք և որ սիրուն աղջիկ մը ունի ձենէ հազիւ քանի մը տարու մեծ, որուն բարեկամուհին էք։

—Հօրաքոյրս շատ բարի է ինծի համար, գիտէ՞ք, բայց կամակոր է և հրամայող. չէ կրնար փոխել իր բնաւորութիւնը։ Արդ, վստահութիւն ունի Մարքիզուհին։ Իրեն համար, գիտութեան հոր մըն է անիկա։ Այս մասին չպիտի կրնաք իր միտքը փոխել։ Գալով տոքթոր Տէֆոնթէնի, իր ատենն ունեցեր է հոս, թերեւս նորէն ունենայ, և օր մը շնորհման արժանանայ. բայց առ այժմ...

—Առ այժմ ստիպուած էք ենթարկուիլ տոքթորին ու իր կեղծաւոր կերպերուն։

—Իրրեւ անհատ խտիւ դատեցէք զայն, ատիկա արգե՞լը մըն է որ ադէկ բժիշկ մը չըլլայ։

—Արդարեւ կարող է կ'ըսեն։

—Է՛հ, պէտք եղածն ալ այդ է։ Մարդը շատ կարեւորութիւն չունի, բժիշկը միայն կ'ընդունիմ։ Մենց որ վիճակս շատ երկիւղալի չէ, և կ'ընդունիք որ ծիծաղաշարժ բան կ'ըլլար գլխացաւի մը, տկարութեան մը համար կոչում ընել ամբողջ բժշկութեան։

—Լաւ, բայց եթէ չաղէկնա՞ք։

—Ընդհակառակն աղէկնալու վրայ եմ, ըսաւ ժպտելով, աւելի աղէկ եմ, միայն անհանգիստ եմ մէկու, քիչ կուտեմ և չեմ քնանար։

—Ա՛հ, մի՛ կատակէք, խնդրեմ, ձեր հիւանդութեան հետ։

Գլուխը մեղմիւ սահեցուց Կասթոնի ուսին վրայ։

—Կը տեսնէք, ըսաւ, որ կուզեմ կատղեցուցել ձեզ։ Բայց մի՛ շարժիք, հանգիստ եմ այսպէս։ Ի՞նչ կ'ըսէիք եթէ քնանայի հոս։

—Օ՛հ, ժամերով մնացէք այդպէս. ձեր քնանալը տեսնելը արբշռութիւն մըն է։

(Շարունակելի)

Դ. ՊՈԼԻՍ, ՄԱՅԻՍ 22,3 ՅՈՒՆԻՍ 1895

Տեսնական հարցեր

ՈՒՏԵԼԻՔԻ ԱՍԼԸՆԴՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

Անգլիոյ Բանջարակերաց Ընկերութիւնն իւր տարեկան նիստերը կը գումարէ մայիս ամսուն մէջ, և այս օրերս հաւաքուեցաւ Զէսդրը քաղաքին մէջ։ Ճառեր խօսուեցան հաստատող թէ կարելի է ապրիլ առանց «կենդանական սնունդի», այսինքն՝ առանց այն ուտելեաց որք կը հայթայթուին կենդանեաց մարթելով։ Միս, ձուկ և իւղ շատ ուտելու վնասներուն վրայ երկարօրէն խօսուեցաւ, և ընդհակառակն չատագովուեցաւ այն սնունդ որոյ մեծագոյն մասը կը կազմեն բանջարեղէնք, կանանչեղէնք և ընդեղէնք։ Առենապան մը ճառեց մասնաւորապէս «Յուրա երկիրներու մէջ բանջարակերութեան կարելիութեան վրայ», և ըստ որ եթէ մարդիկ բեւեռային երկիրներու մէջ ալ բանջարեղէնով չեն ապրիր, պատճառն այն է որ հոն կանանչեղէն չի բուսիր, ապա թէ ոչ՝ Անգլիոյ ամենէն ցուրտ մասերուն մէջ իսկ եղած փորձը քաջալերական արդիւնք տուած է, հաստատելով թէ մարդ կրնայ ապրիլ առանց միս, ձուկ, իւղոտ կամ ճարպոտ բաներ ուտելու։ Բանջարակերներուն մէկ մասն իւր սնունդեան մէջ կ'ընդունի նաև հաւկիթ, կաթ, կարագ, ձէթ և այլ բուսական իւղեր, բանջարեղէնէ, կանանչեղէնէ և ընդեղէնէ զատ, մինչ մոլեռանդ բանջարակերները «բուսական» սնունդ միայն կը ճանչնեն։ Այսպէս թէ այնպէս, ժողովոյն ներկայացեալ վիճակագրէն երևցաւ թէ այս բանջարակերը առողջ կ'ապրին և երկար կ'ապրին, և կարելի չէ ըսել որ «արդէն առողջ մարդիկ միայն բանջարակեր կ'ըլլան»։ որովհետև շատերը ընտանեօք յարած են այս գաղափարեան։ Պ. Ու. Էքսընէյ եղբն որ ցուրտ երկիրներու մէջ բանջարակերութեան կարելիութիւնն հաստատած էր, Ընկերութեան Լիվրբուլի ճիւղին պատուակալ քարտուղար Պ. Հ. Լի Ճոնս կարդաց ուսումնասիրութիւն մը «Բանջարակերութեան խնայողական կողմին վրայ», ցոյց տալով թէ անգլ. ժողովուրդն ամբողջ դրամ պիտի ուներ և իւր ընդհանուր բարօրութեան պիտի գործածէր, եթէ կենդանական սուղ ուտելիքներուն տեղ ուելի պարզ և ժան բանջարային ուտելիք գործածէր։ Ասելոյդ է ըսել թէ առենապանը ուժով հերքեցին այն կարծիքը թէ միս ուտելով մարդ ուժով կ'ըլլայ և ֆիզիքական ուխմայական երկար ճիգերու տակաւու կարող։ Ամեն բան վարժութեան խնդիր է ըսին։ Եւ փորձն իրենց վրայ տալով, բազմեցան ճոխ սեղանի մը շուրջ, ուր իրարու յաջորդող պնակները բուսական կերակուրներով լեցուած էին։ Բայց անուշեղէնները ու մրգեղէնները պատուական էին։ Հայկերոյթէն եղաքը Զէսդրբի քաղաքապետին նախագահութեամբ մեծ միգինի մը եղաւ։ Ընկերութեան քարտուղար Պ. Ալպերդ Պրատլէնդ կարդաց խնդակցական ուղերձ մը, որ պիտի մասնագրուի Բանջարակերաց Ընկերութեան կողմէ առ Բրոֆէսոր Ֆրէնսիս Ուիլերմ Նիւմն, նախագահ ընկերութեան, իւր 90 ըդ տարին լրացնելուն առթիւ։ Բրոֆէսորը կենդանի ապացոյց մ'է բանջարակերութեան օգտակարութեան, որովհետև կանքին կէսն աւելին անցուցած է բանջարակերութեամբ, և իւր 90 ըդ տարին լրացնելուն առթիւ, բաղաղ, առոյգ, կայտառ է տակաւին, կը խօսի, կը կարդայ ու կը գրէ։ Ընկերութիւնը նորին երախտագիտութիւն կը յայտնէ մեծայարգ Բրոֆէսորին, իւր 20 տարուան արդիւնաւոր նախագահութեան միջոցին ընկերութեան ջատագոված գաղափարը գործնականապէս այժ տալուն համար, այն գաղափարը որ ոչ միայն մարդասիրական և բարոյական մեծ նշանակութիւն մ'ունի, այլ և անտեսական կամ խնայողական։ Մրցմանին մէջ խօսուած ճառերէն երևցաւ թէ բանջարակերաց ընկերութեան անդամը ընկերային մեծ բարենորոգման մը ջատագովները կամ առաքեալները կը համարեն իրենք զիրենք։ Ոչ կը հաւատան թէ ուտելիքը նորոգելով մարդկութեան բնութիւնն խակ կրնան նորոգել։ Եթէ իրենց խօսքին նայուի, մտակիրը ոչ միայն նուազ կ'ապրին, ոչ միայն աւելի կը հիւանդանան, այլ և մտքեանն ու ոճրագործութեան աւելի հակամէտ կ'ըլլան քան բանջարակերը։

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԼՈՐՏ ՌՈԶՊԷՐԻ նորէն հիւանդ է։ Բժիշկները երկրորդ անգամ ծովային պտոյտ մը պատուիրեցին և անցեալ հինգշաբթի դարձեալ շգինեան նատաւ, 10—15 օր եւս պտոյտ մ'ընելու։

Պ. ՈՒԻԼԼԻԷՄ ԿՐԻՇԼԻՄ, Միացեալ Նահանգաց արտաքին գործոց նախարար, որոյ մահը ծանուցինք, 1832ին ծնած էր Ինտիանայի Լէնտվիլ քաղաքին մէջ։ Շատ աղքատ ընտանիքի զաւակ էր։ Մայրը կանուխ այրի մնացած էր էր 5 զաւակով, և ապրելու համար իւր զաւակներուն հետ կը մշակէր փոքրիկ արտ մը։ Պ. Ուիլլիըր, վեց տարեկանին մէջ երկաթգործութիւն ընելով հանդերձ, դիշերները կը կարդար, և վերջին ծայր խնայութեամբ ապրելով, կարողացաւ ժամանակ մը ետքն հանրային նախակրթարան մտնել, և ի վերջոյ տարի մը ուսաւ Պլումինկդընի Համալսարանին մէջ։ Ինքնօգնութեամբ յաջողակ փաստաբան մ'եղաւ, և անկէ ետքն ազգաբաղձութեան երես չտեսաւ այլ եւս։ Հիւսիսայնոց և Հարաւայնոց պատերազմին ժամանակ Հիւսիսայնոց կամ Հանրապետականաց բանակին մէջ քաջութիւն ցուցուց և մինչև Գ. կարգի զօրապետութեան բարձրանալէն ետքը, ծունկէն զարնուելով քաշուեցաւ։ Կրանդ Նախագահին օրով դատաւոր եղաւ, և իւր 12 տարուց դատաւորութեան միջոցին, իւր մեղմութեան ոչ մին կրցաւ բեկանել վերաքննիչ տեսանը։ Յետոյ թղթատարութեան և գանձային նախարարի պաշտօններ վարեց, և ի վերջոյ չհաւնելով հանրապետականաց ընթացքին, յարեցաւ Պ. Քլիվլէնտի կողմն, որ զինք արտաքին գործոց նախարար կարգելուն համար շատ քննադատեցաւ իւր կուսակիցներէն։ Վերջերս Խորհրդարանի կողմէ տեսած ընդդիմութիւնը շատ յոգնեցուցած էին զինք։

ԱՄՈՒՆԱԿԱՆ ՕՐԻՆՔ ԱՆԳԼԻՈՅ

Կը յիշուի թէ քանի մը շաբաթ առաջ Լոնտոնի անգլիական եկեղեցւոյ մը մէջ եկեղեցական մ'ընդհատած էր ուրիշ եկեղեցականի մը կատարած պաշտօն, որովհետև պաշտուողն առաջին կնոջ ողջ է, և ամուսնութիւնը լուծուած է երիկ մարդուն իւր կնոջ լքանելուն պատճառաւ։ Պատը կատարեցաւ թէպետ, բայց Լորտ Հալիֆաքս, պետ այն անկիրթ կուսակցութեան որ ամենէն աւելի կը հակամիտի կամ ոչ Եկեղեցւոյն, առաջարկ մը ներկայեց Լորտերու ժողովոյն որուն անդամ է, խնդրելով որ Ջնջուի Անգլիոյ ամուսնական օրէնքին 58ըդ յօդուածն, որուն համեմատ Աղգային որուն ամուսնութիւնը լուծուած է՝ կրնայ երկրորդ անգամ պաշտուիլ անկիրթ Եկեղեցւոյ մէջ, բաւական է որ պաշտող քահանայն մը գտնէ, իւր եկեղեցւոյն քահանայն ըլլայ թէ ուրիշ եկեղեցւոյ մը քահանան։ Լորտ Հալիֆաքս այս յօդուածին տեղ այնպիսի տարամարդութիւն մը կ'ուզէ որ անհաւատարմութեամբ դատապարտեալ կողմն չկարենայ երկրորդ անգամ պաշտուիլ անկիրթ Եկեղեցւոյ մէջ, այլ հարկադրուի շատանալ քաղաքային ամուսնութեամբ։

Անցեալ երեքշաբթի Լորտերու ժողովը երկարօրէն վիճաբանեցաւ Լորտ Հալիֆաքսի առաջարկութեան վրայ։

Առաջարկին ի նպաստ խօսեցան՝ Լորտ Հալիֆաքսէ եաքը՝ Քենդրպըրիի արքեպիսկոպոսը, Լոնտոնի եպիսկոպոսն և Լորտ Սալզբրի։ Ընդդէմ խօսեցան դատական նախարարն որ միանգամայն Լորտերու ժողովոյն նախագահն է, իրաւագէտ Լորտ Կրիմթորը և Լորտ Բուրը։ Բայց ժողովոյն ստուար մեծամասնութիւնն այն ատենման համամիտ էր առաջարկութեան սկզբունքին որ առանց քուէի դրուելու ընդունուեցաւ Բ. ընթերցմամբ։

Աբէ-Եղիի յաջող երկու թերերով քիչ մը մանրամասն գաղափար պիտի տանք այս վիճաբանութեան վրայ, որ չահեկան ծանութիւններ կը պարունակէ անգլ. ընկերային բարուց և Անգլիոյ ամուսնական օրինաց նկատմամբ։

ՁԻՆՈՒ ԵՒ ՃԱԲՈՆԻ ԽՆԴՐՈՑՆ ՆՈՐ ԵՐԵՒՈՅԹՆԵՐԸ

Շանկայէ կը հեռագրուի թէ Ճաբոնի կառավարութեան Փորմոզա զրկած հինգ մարտանաւերն որք կղզին պիտի գրաւէին յանուն Միքատոյի՝ նախընթաց շաբաթի օր Թամսուի հատան, բայց նաւահանգստի չինացի իշխանութիւնը թոյլ չտուին ճաբոնցի պաշտօնատարներուն և զօրքերուն ցամաք ելնելուն, առարկելով թէ հրահանգ չունին, ելն։ Այդ վրայ մարտանաւք դարձան Մաքաօ՝ նոր հրահանգի սպասելու։ (Այս մասին վերջին լուրը տես Հեռագրաց մէջ։)

—Զին ինքնարերաբար Ռուսիոյ թագը է կեդրոնական Ասիոյ մէջ Բամիրի ամբողջութիւնն և Քեաշղար, և Ֆրանսայի ու Գերմանիոյ թագը է բոլոր չինական կղզիները, պայմանաւ որ այս Տէրութիւնք իրեն օգնեն՝ հաշտութեան դաշնագրին ամենէն վնասաբեր յօդուածները փոխելի տալով։

ԱՆԴԻՊԱԼԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄ

Թէրէպլ զրահաւորն անգլ. կառավարութեան յանձնեց ճ. և Կ. Թոմսոն ընկերութիւնն Կլասկայի, որպ Քլայտեան նաւարանին մէջ կը չինուէր այս առաջնակարգ շրջուն մարտանաւ, տեսակին մէջ խոշորագոյնն, որոյ երկարութիւնն է 538 ոտք, լայնք 71 ոտք, վերի տախտակամածէն ինչուան յատակը խորութիւն 43 ոտք 4 մատնաչափ։ (Երեք ոտք մէկ մէտր է։) Տարողութիւնն է 14,250 թոն։ Ունի 48 Գերվիլի կամ սայ, և 3,000 թոնս ածուխ կրնայ առնուլ։ 900 ոստայ և նաւազ պիտի ունենայ։ Մեքենայք 25,000 ձիու ոյժով են, և զրահաւորը ժամը 22 հանգոյցի կամ 25 մղոնի արագութիւն պիտի ունենայ։ Նաւուն ի չուր իջեցումէն ետքն հացկերոյթ մը արուելով, գործարարներ Պ. Ճէյմս Թոմսոն ըսաւ թէ այս զրահաւոր նորութիւն մ'է իւր տեսակին մէջ, չինուած ըլլալով ոչ թէ ուրիշ զրահաւորներու ձեւով, այլ ինչպէս Փարիզ և Նիւ-Եորք չգրենուերն, որպէս զի ամենէն աւելի արագ ըլլայ, և արդէն չրջուն մարտանաւ կամ բրոնենոսը ըսելով ամենէն աւելի արագութիւն ունեցող մարտանաւ կը հասկցուի։ Ի դիմաց կառավարութեան՝ արքունի նաւարանի գլխաւոր ճարտարապետն ըսաւ թէ երկիրը բերկրութեամբ պիտի տեսնէ ի ծով իջեցումն ամենէն խոշոր և ամենէն հզօր շրջուն մարտանաւին որ կայ աշխարհի վրայ։ Անգլ. զրահաւորաց ամենէն խոշորէն 100 ոտք աւելի երկայն է Թէրէպլ և իւր հսկայ թնդանօթք, ինչպէս և մանր թնդանօթք, մեքենայք և մթերանոցք պաշտպանուած են հաստ զրահապատ յարկերով որոց փայտը տիկնի է, ամենէն դիմացկուն փայտն որ կը գործածուի առաջնակարգ մարտանաւերուն մէջ։ Թէրէպլ թանկագին յաւելում մ'է բրիտանեան նաւատորմին վրայ, և կառավարական ճարտարապետն յարեց թէ այս նոր զրահաւորով օժտելով նաւատորմն՝ ազգին բաղձանքն է որ իւր Թագուհւոյն «Ծովերու Կայսրուհի» տիտղոսն անաղարտ մնայ։ Թէրէպլի չինութիւնը մի քանի ամիսն պիտի լրանայ, և այն ատեն պիտի երթայ միանալ նաւատորմին հետ, որոշեալ պայմանաժամէն քանի մը ամիս առաջ։ Շինութեան այս արագութիւնն ալ կը հաստատէ թէ՝ պետական նաւարանէն զատ՝ Անգլիոյ անհատական նաւարանք շատ շուտ կրնան հսկայ նաւեր չինել։

Վիեննայի քաղաքային խորհուրդն իւր մայիս 29ի նստին մէջ ձեռնարկեց քաղաքապետի ընտրութեան։ Դ. դարձ քուէարկութեան, Տքդ. Լիկըը, հակահրէական կուսակցապետն, 70 քուէով քաղաքապետ ընտրեցաւ։ Որովհետև մեծամասնութիւնը միայն մէկ քուէ էր, Տքդ. Լիկըը չընդունեց, և Դ. քուէարկութիւն մը հրամայեց իւր դեր-քաղաքապետ, բայց արդիւնք չունեցաւ։ Ինչպէս կերուի, Ազատական և Հակահրէական ոյժերն իրարու շատ մօտ եկած են ի Վիեննա։

Միջերկրականի անգլ. նաւատորմն, որուն իւր պարբերական այցելութեանց շարքին մէջ վերջին անգամ Ալեքսանդրիա գալը ծանուցինք, Միջերկրականի անգլ. նաւատորմին երկու—երրորդ մասը կը ներկայացնէ։ Կրկնապատիկ աւելի տարողութիւն ունի քան 1882ին Միջերկրականի մէջ գտնուող նաւատորմն։ Այս նաւատորմը կազմող նաւերուն ամենքն ալ նոր են։

Ֆրանսական Մամուլ.—Եբլոնոզ առնուն ֆրանսական թերթին տնօրէն Պ. Ֆէռիէ 12 ամսուան բանտարկութեան և 500 ֆր. տուգանքի դատապարտեցաւ՝ սպառնալիքով ստի անտի դրամ շորթել փորձելուն համար։

ԲՈԼԻՄԱ. շոգենաւուն հետ ընկղմած շատ մը մարդոցմէ զատ, ծովուն յատակը զցած են ձոյլ ոսկւոյ շատ մը ձողեր զորս կը փոխադրէր շոգենաւուն։

ՆԱՒԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾՆԵՐ. —Քիլէ կը ծանուցուի թէ տեղւոյն կեդրոնական նաւային գործարանին մէջ չինուող թորպիլահաւածի մը մեքենայից փորձն եղած պահուն կաթսայ մը պայթեր է, և մէջի բանուորներէն կամ նաւաստիներէն եօթը մեռեր և 12ը վիրաւորեր են։ Անմիջապէս Հորման շոգենաւն օգնութեան հասեր է։ Կաթսային պայթումէն թէ՝ մեքենայք և թէ վերնայարկը ծանրապէս վնասուեր են։ Փորձերէն հասկցուած էր որ այս նաւ ի սկզբան ենթադրուածէն շատ աւելի արագ (այսինքն՝ ժամն 22 հանգոյց կամ 25 մղոն) պիտի կրնայ ընթանալ։ Այս թորպիլանաւ պիտի մասնակցէր Քիլի հանդէսին։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՁԻՆ ԵՒ ՃԱԲՈՆ

ՇԱՆԿԱՅ, 30 մայիս.— Լի Հունկ-Զանկ փոխարքային և ամիրկայի դիւանագէտ Պ. Ֆոսդըը այսօր Ձկնորսաց կղզեհատը գացին, պաշտօն ունենալով Ճաբոնի յանձնել զԳորմոզա։

ԼՈՆՏՈՆ, 1 Յունիս.— Հոնկ Քոնկէ կը հեռագրուի թէ Ճաբոնցիք զօրք հանած են Ֆորմոզայի հիւսիսային ծայրն ի Քէդունկ, և զինուորական գործողութեանց ձեռնարկած են։

ԹՈՔԻՕ.—Վ.Հ. Միքատոն Հիրոչիմայի բանակատեղն հոս գարձաւ, և խանգավառ ընդունելութիւն գտաւ ժողովրդէն։ Թոքիօ մայրաքաղաքը շքեղապէս զարդարուած էր, վայելչօրէն ընդունելու համար զն. Կ. Վեհափառութիւն, Զինաստանի վրայ տարած յաղթութիւնէն ետքը։

ՓԵԳԵՐԱՊՈՒՐԳ.— Ռուս կառավարութիւնն երեք միլիոն 750 հազար բուպլ յատկացուց Կամաւոր ռուս Ընկերութեան, որպէս զի երեք յոյժ արագնաց շոգենաւ չինել տայ՝ ճամբորդ, ապրանք և ի հարկին զօրք փոխադրելու համար ի Վլատիվոստոք։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲՈՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՖՐԱՆՍԱՅԻ

ՓԱՐԻԶ.—Մերակոյսին մէջ երկար վիճաբանութիւն մը եղաւ Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութեան վրայ։ Պ. Հանոտօ պաշտպանելով այս քաղաքականութիւն, ըսաւ թէ Ֆրանսա միջամտեց Զինու և Ճաբոնի խնդրոյն՝ իւր իսկ շահուն համար։ Երեք Տէրութիւնք համաձայնութեամբ բարեկամական խորհուրդ մը միայն ուզին Ճաբոնի, որ այս խորհուրդը մտիկ ըրած ըլլալով, խնդակցութեան արժանի ընթացք մը բռնեց, և խաղաղութիւնն աւելի ևս ամրացաւ։ Տէրութիւնք իրենց մասնաւոր շահերուն հոգ տանելով հանդերձ, պէտք է իրենց ձեռքէն եկածն ընեն աշխարհի խաղաղութիւնն ապահովելու։ Այս Զինու և Ճաբոնի խնդրոյն վրայ երից Տէրութեանց համաձայնութիւնը խաղաղութեան համար օգտակար եղաւ առանց ուրիշ Տէրութեան մը շահուն վնասելու։ Գալով Քրիլի հանդէսին, միջազգային քաղաքավարութիւնը կը պահանջէր որ Ֆրանսա ևս ընդունէր իրեն ուղղուած հրաւէրն, և այս մտօք որոշեց քանի մը մարտանաւ ղրկել հոն։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Վերջացող շաբթուն առեւտրական հրապարակը նախորդին նման միեւնոյն կացութեան մէջ էր։ Փոքր քանակութեամբ կարծր ցորեն հասաւ և Էտիրնէի ու Բուսէլիի տեսակները ծախուեցան օխան 26—27 փարայի։ 20.000 քիլէ կակուղ ցորէն հասաւ և քիլէն 17—18½ զրուշի ծախուեցաւ, ըստ տեսակին։ 3000 քիլէ Ազիմա ցորեն հասաւ և վաճառուեցաւ իւրաքանչիւր քիլէն 10—20 զրուշի։ 500,000 օխա Եգիպտական ցորէն հասաւ և ծախուեցաւ օխան 26½ փարայի։ 9500 քիլէ գարի հասաւ և ծախուեցաւ քիլէն 8¾—9 զրուշի։ 500 թոն վարսակ, Մեւ ծով, վաճառուեցաւ 16 փարա օխան։ Հաճարի վրայ գործ չեղաւ։ կարժէ 18—19 փարա օխան։ Թեփի վրայ ընթացիկ գործեր եղան. գիներն իկած են և կարժեն 10½ փարա օխան։ 20,000 պարկ ալիւր հասաւ և ծախուեցաւ ընթացիկ գիներով։

250 պարկ Լուբիա ծախուեցաւ 125—130 զրուշի Օրտուի և Տրապիզոնի տեսակները։ 200 պարկ սիսեռ ծախուեցաւ՝ Մուտանիայի տեսակը 38 փարայէն օխան։ 1400 պարկ կորեկ ծախուեցաւ 60—61 փարայէն օխան։ Բակլայի, սուսամի, կտաւատի, կանեփի, խաշխաշի և բամպակի վրայ գործ չեղաւ, որոց գիներն են 19—19½, 70—76, 47—48, 48—50, 58—59 և 32—33 փարա օխան։

Գալով արտածելի նիւթերուն, 400 հակ թիթիղիկ ծախուեցաւ 21-22½ զրուշի օխան։ Աֆիոնի վրայ գործ չեղաւ։ 105 պարկ գեղին ճէնրի ծախուեցաւ, որուն 5 պարկը Գայսերիյէ՝ 100էն և 100ը՝ Զօրում, հին հունձք, 52 փարայէն օխան։ 42 պարկ գաղի խէժ վաճառուեցաւ, որուն 8ը՝ Գայսերի, սպիտակ, 20էն, 18ը՝ Նիկտէ, Եօզգատ, գեղին, 14—14½էն և 16ը՝ Գայսերի, Էնկիւրի, ոբֆիւ 5-7¾ զրուշէն օխան։

Ալքոլներէն հասան 27 տակառ Ուլատոֆքա, 24՝ Թէրէսէնբօ, 16՝ Քօրտաքօֆքա և 14՝ Վիէննա, էքսթռա, 42½—45 օխան մէկ օսմ. ոսկւոյ։

Գաղթականներէն 800 պարկ խոհուէ հասաւ և ծախուեցաւ իւրաքանչիւր հարիւր օխան 12—13.50 օսմանեան ոսկւոյ, ըստ տեսակին։

5000 պարկ Թրիէսթէի շաքար հասաւ, որուն 3600 պարկը ծախուեցաւ 92—100 զրուշի, ըստ մարքային։ Ռուսական շաքարէն 200 պարկ վաճառուեցաւ 86 զրուշի։

Ռանկուտի բրինձ չհասաւ, 500 պարկ ծախուեցաւ 90 զրուշէն։ 3300 պարկ եգիպտական բրինձ հասաւ և վաճառուեցաւ 60—80 զրուշի։ 900 պարկ Բիզոն ծախուեցաւ՝ 41 ֆրանքի։

400 սնտուկ Ֆուռնիէ մամ հասաւ և ծախուեցաւ 58½ զրուշի սնտուկը։ Ռուսական քարիւղի վրայ ընթացիկ գործեր եղան՝ սնտուկը կարժէ 25 զրուշ ոսկեդրամ։

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱԴԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԷՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ

ԿԸ ԲՈՎԱՆԴԱԿԷ ԼԻՈՐԷԻ ԲԱՌԱՐԱՆԻՆ ԲՈԼՈՐ ԲԱՌԵՐԸ

Հրատարակուեցան 21, 22, 23 եւ 24 թերթերը։ Վերջին թերթը կը հասնի մինչեւ Fédéraliser բառը։

ՌԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆ ՄԻԵՒ ՄԻՆՃԻՏ

Իւրաքանչիւր թերթը 20 փարայ

Դիմել ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՌՆ, Պոլիս Սուլթան համամ փողոց թիւ 14

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԹՄԲԱԿՈՒՈՒԹԵԱՆ, ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՇՈՒԱԳԱՐՈՒԹԵԱՆ

Գիւ չիւը Ապպասլան, Թիւ 4. Մարբուճճերաբ Իսի Ստանպոլ. Ամեն օր կէս օրէն վերջը

Սոյն զրասենեակի տնօրէնն, որ երկար տարիներ Օսմ. դատարանաց մէջ զանազան պաշտօններ վարելէ յետոյ այժմ փաստաբանութեան հետեւած է, կը վարէ սոյն զրասենեակի տնօրէնութիւնը։

ԿՐ ԽՄԲԱԳՐԵ Թ—ԲԷ. լեզուաւ Օսմ. ամէն նախարարութեանց և մասնաւորապէս դատարանաց ուղղելի ամէն կարգի և տեսակի ազերագիր, թիթրազ, լաֆա, բրութէլօ ինչպէս նաեւ ընկերական, առեւտրական և վաճառականական պայմանագիր, ծրագիր, մուրհակ, նամակ, յօդուած, ազդագիր և այլն։

Ընձեռած է ամեն միջոց և ձեռնհաս անձանց ծանկցութիւն, որոց օժանդակութեամբ կը ստանձնէ.

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ օտար տէրութեանց Կ. Պոլսոյ հիւպատոսարանաց և Պատրիարքարանաց ուղղելի դատական, առեւտրական, վաճառականական և ընկերական նմանօրինակ ամէն կարգի և տեսակի գրութեանց՝ Հայ. յոյն. գրաբ. անգլ. գերմ. ռուս. իտալ. սպան. եբրայեց. և պոլոնիզ. եզուօք։

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ՝ յիշեալ լեզուօք խմբագրեալ նոյնօրինակ ամէն կարգի և տեսակի գրութեանց՝ որ լեզուէ որ կը պահանջուի։

ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ շփոթ եւ կնճռալից հաշուոց. Տօմարակալութեան գրութեան վերածումն անկարգ տումարաց։

Գաղտնապահութիւն, ճշդապատիւն, եւ բաշխաւորեալ։ 958

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայր եկեղեցւոյ թաղական խորհրդոյ պակասեալ հինգ անդամոց տեղ նորերու ընտրութեան քուէարկութիւնը երեկ ժամ 4ին կատարուեցաւ և հետեւեալ արդիւնքը տուաւ։

Բացարձակ քուէ ստացան.

Խաչիկ էֆ. Մարգարեան
Սեպուհ » Բյատեան

Իսկ համեմատականի մնացին՝

Մանուկ էֆ. Նարլբեան
Յակոբ » Սճառեան
Նոսիպ » Գարագաշ
Մինաս » Տ. Ստեփանեան
Ստեփան » Համամճեան
Տոքթ. Ճէվահիրճեան էֆէնտի

Համեմատականի քուէարկութիւնը պիտի կատարուի յառաջիկայ կիրակի մայիս 28, ժամ 4ին։

Եօզգատի կրօնական ժողովը, խրնդրագիր մը ուղղելով Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, խնդրած է որ վիճակին համար արժանաւոր եկեղեցական հովիւ մը ղրկուի։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Կարապետ էֆէնտի Սարգիսոֆի յուղարկաւորութեան պոմիտ փոխան ծաղկեփունջի ի նպաստ հաստատութեան 80 զրշ. վճարած է Մեծ. Թադէոս էֆ. Բալուճճեան։

Ծաղկի 7րդ թիւը որ հրատարակուեցաւ շաբաթ օր, կը պարունակէ հետեւեալ յօդուածները.

Հիւսիսի զրականութիւնները (Արշակ Զօպանեան)— Բովանդակը (Ակումիտ)— Կրօնքը Հայոց մէջ (Դ. Խաչիկեան)— Ծովուն դարսը (Ռ. Զարդարեան)— Վիլլին (Ա. Միսքիէվիչ)— Զինորսը (Կէօթէ)— Ապատանը (Արշակ Զօպանեան)— Ծովեզերքին վրայ (Վահան Թէքէեան)— Մօր մը պատմութիւնը (Անոնիրսքն)— Ուսումնասիրութեան մը շուրջը (Ա. Զ.)— Թղթակցութիւն։

Վերջին լուրեր

ԴՈՒՐՊԱՆ ՊԱՇՏԱՄԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

Այս առաւօտ մեծաշուք կերպով տեղի ունեցաւ Գուրպան Պայրամի հանդէսը։

Վեհ. Սուլթանը, առաւօտուն կանուխ, շքեղ թափորով գնաց Պէշիկթաշի մզկիթը, որուն բակին մէջ կառքերով կեցած էին Բարձր. Մայր Թագուհին և պալատական տիկնայք։ Իսկ պալատական ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարք մզկիթին դրանը առջեւ բարեւի կեցած էին։

Վեհ. Սուլթանի առաւօտեան աղօթքը կատարելէ յետոյ պահ մը հանգիստ առաւ և յետոյ փառաւոր հանդէսով գնաց Տօլմա Պաղչէի պալատը։

Երբոյզի կայս. պալատէն մինչեւ Տօլմա Պաղչէի պալատը տանող ճամբուն երկու կողմը բարեւի կեցած էին հեծեալ ու հետեւակ զօրքեր՝ իրենց նուագածուաց խումբերով, ինչպէս նաև ժողովրդական խուռն բազմութիւն մը։

Վեհ. Սուլթանը անցնելու պահուն, նուագածուաց խումբերը հնչեցուցին Համիտիյէ քայլերգն և զինուորը ու ժողովուրդ երեք անգամ «Փառիշահըմ չօք կաչաղ» գոչեցին։

Թափորին առջեւէն կերթային Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն ու բոլոր նախարարք՝ հեծեալ։ Քիչ յետոյ երկու կարգի վրայ հետիոտն կերթային պալատական, պետական ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարք՝ ամենքն ալ պաշտօնական համազգեստով։

Թափորին կը հետեւէին կայսերազուն իշխանք, Բարձր. Մայր Թագուհին, կայսերազուն իշխանուհիք և պալատական տիկնայք՝ կառքերով։

Տօլմա Պաղչէի պալատան մեծ դրան առջեւ կեցած էին կայս. պալատան հրացանակիրք և պալատական նուագածուներու խումբն, որ Վեհ. Սուլթանի ժամանելու պահուն, Համիտիյէ քայլերգը հնչեցուց։

Ն. Կ. Վեհափառութիւն պալատէն ներս մտնելով, պահ մը հանգիստ առաւ և յետոյ սկսան շնորհաւորութեան հանդիսական արարողութիւնք։

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը և յետոյ կարգաւ նախկին Մեծ-Եպարքոսները, պաշտօնի վրայ եղող ու անպաշտօն նախարարք, Վէզիրները, Միւշիրները, Պալահ աստիճան ունեցող պաշտօնատարք, ցամաքային ու զինուորական Ֆէլիգներն ու Լիվաները, իւրաքանչիւրն ի իւրեանց Ֆէլիգներն ու Լիվաները, Բուսէլի Պէյլերպէյի, Միրիմիրանի և իւրաքանչիւր աստիճան ունեցող պաշտօնատարք կարգաւ իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին յոտս կայս. Դահոյից։

Ցետոյ Բարձր. Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆէնտին և բոլոր կրօնական բարձրաստիճան պաշտօնատարք։ Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆէնտին նոյն պահուն հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ ըրաւ վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին և բոլոր ներկաք «Ֆեներով ձայնակցեցան։ Քիչ յետոյ պալատական պաշտօնատարք եւս իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին։

Վեհ. Սուլթանը, յետ շնորհաւորական արարողութեանց, քիչ մը ժամանակ հանգիստ առաւ և յետոյ կայսերական վերադարձաւ։

* * *

Եւրոպական վեհապետք և Պարսից Շահը՝ Պայրամի առթիւ, շնորհաւորական հեռագրեր ուղղած են ի կայս. պալատ։

* * *

Եգիպտոսի Խիվը, Մէքքէի Էմիրը, կուսակալք, զօրաբանակաց հրամանատարք, գաւառներու հպատակ հասարակութեանց հոգեւոր պետերն և օտար տէրութեանց քով գտնուող օսմանեան դեսպանք, Պայրամի առթիւ շնորհաւորական հեռագրեր ուղղած են ի կայս. պալատ։

* * *

Հպատակ հասարակութեանց հոգեւոր պետերն և դեսպանատանց առաջին թարգմանք վաղը կայս. պալատ կերթան՝ իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցանելու։

* * *

Կայս. անձնական Գանձուն նախարարութիւնը՝ Գուրպան Պայրամի առթիւ՝ ոչխարներ բաշխեց աղքատաց, որք բարեմաղթութիւններ ըրին վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին։

* * *

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ, մայրաքաղաքս գտնուած զինուորաց բոլոր վաշտերուն ոչխարի միս և զանազան անուշեղէններ բաշխուած են։ Այս առթիւ բարեմաղթութիւններ եղած են վասն կենաց Ն. Վեհափառութեան։ Անոնց նմայները նախ և առաջ մատուցուած են յոտս կայս. Դահոյից։

* * *

Պայրամի առթիւ Բ. Դրան կողմէ երեկ դրամական պարգեւներ բաշխուեցան աղքատաց, որք բարեմաղթութիւններ ըրին վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին։

* * *

Պայրամի առթիւ դրոշներով զարդարուած են օսմանեան զրահաւորներն և Պոլսոյ նաւահանգստին մէջ գտնուող բոլոր նաւերը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.—Այսրնի էօտէմիշ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ կէյպզեի գայմագամ Թալիս էֆէնտի, և իրեն յաջորդեց էօտէմիշի գայմագամ Հասան պէյ։

Սանիյէի երկրորդ ասլիճան սըրուեցաւ Հէրեքէի կայս. գործարանին հաշուակալ կարապետ էֆէնտին։

Սալխէի աստիճան՝ Սինոպի թաղապետական բժիշկ Պօշնաքեան Արամ էֆէնտին։

Մեմասլ Բայէսիի աստիճան՝ Բուսիլիի Գազասկէրի օգնական Բամիզ էֆէնտին, Անատոլուի Գազասկէրի օգնական Սիւլէյման Վէհպի էֆէնտին և Եվգաֆի վարչական ժողովին նախագահ Ամիրճ էֆէնտին։

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուե

ԱԼՈՅ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Ամենայն հիմամբ կարելի է ասել, որ Հայաստանի պատմութիւնը ամենաանուշադիր ուսումնասիրութեան առարկայ է եղել Եւրոպայի գիտնականների համար։ Հայերենագէտներ, հնագէտներ, աշխարհագրագէտներ, ազգագրագէտներ, բանասէրներ, լեզուագէտներ, գրականագէտներ, հոգեբանագէտներ, մինչեւ անգամ բնագէտներ, բոլորը զբաղուել են Հայաստանի պատմութեամբ։ Ինչպէս գիտենք, Հայաստանի պատմութեան մասին գրուել է մի հսկայական գրականութիւն

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. ոսկի 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերերը Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր յարդ վճարած է հրդեհի ֆնասուց համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակն՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած ֆնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը ի Վիլիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1։

53

ՌՕՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մոսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱՆՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	4,000,000 ռուբլի
Երաշխաւորութեան գումար	55,000,000 ֆրք.
1893ի հասոյթը	20,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճարած է մօտ	70,000,000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ԱԻԴԻԷ
Գոլիս Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Ֆոնիչ Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄԻՋ

Մանաճիւղ Ղալաթիա, Զէօմլէքճի փողոց, 1.
Գրասենեակ Ս. Ժ. ՌԻՐՐԻՆ ԵՒ ԸՆԿ. 101u

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՂԱՐՏԱԿԻ
1892 ԹՎԱՍՏԱՍՈՒ 2/14ԻՆ
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ,
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ, ԿԻԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ

ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹ ՆԻՆ
20 ՍԵՖԷՐ 1310
ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ, ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՑ, ՂԱԼԱԹԻԱ

28

ՍԱՎՕՆ ՄԵՏԻՔԱՄԵՆԹԷՕ
ԿՈՒՐՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
SAVONS MÉDICAMENTEUX

ՆՈՐՎԵԿԵԱՆ ԽԱՑԾՂԱՆԻ ՕՃԱՌ, անխուսափելի մորթի փչտիկներու, օրբիոնի (թէմրէյի), եռքորի և մորթի ամէն տեսակ հիւանդութեանց։

ՍԱՎՕՆ ՍԻՒԼՖԻԹԻՌԷՕ՝ յօդային ցաւերու համար։

ՍԱՎՕՆ ԲՈՕԹՕՐԼՕՒԻԹԻՌ ՏԻՏՈՒԱՌԺԻՒ՝ մորթի ամէն տեսակ հիւանդութեանց դէմ։

ՍԱՎՕՆ Ա ԼՍՍԻՏ ՖԷՆԻՔ, որ յանձնարարուած է իբրեւ պահպանող տարափոխիկ հիւանդութեանց, ինչպէս են քոլերա, նեխական տենդ։ Կը դարմանէ մորթի անկանոն արտաշնչութիւնները։

ՍԱՎՕՆ Օ ՊԻ-ԲԼՕՒԻԹԻՌ ՏԻՏՈՒԱՌԺԻՒ՝ անգիկով պատրաստուած բամատներուն տեղ կը բռնէ՝ մարմնոյն վրայ աճող վիջաները չնչելու համար։

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, և բոլոր դեղարանաց մէջ։ 4

ՄԱԹԻՔՕ ՏԷ ԿՈՒՐՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
ԴԵՂԱԴՈՐԾ Ի ՓԱՐԻԶ
MATICO de GRIMAULT & Cie

ՄԱԹԻՔՕՎ ՆԵՐԱՐԿՈՒՄ

Իր միայն Բերուի Մաթիքօի տերեւով պատրաստուած այս ներարկումէ մէկ քանի տարուան մէջ տիեզերական համբաւ ստացած է։ Կը դարմանէ քիչ ժամանակի մէջ ամենէն յամառ միզատապները։

ՔԱԲՍԻԼ ՄԱԹԻՔՕ

Նեղուսափելի արդիւնք սերմնահոսութեան դարմանման համար, առանց երբէք յոգնեցնելու ստամոքսն, ինչպէս կ'ընեն բեւեկնոյլոյծ խէժի քաբսիւլները։ Կը գործածուին նաեւ հինցած հիւանդութիւններու համար։

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, և գլխաւոր դեղարանաց մէջ։ 3

ՏՐՔ. Ս. ԹԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՔ
Թիւ 396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, ԲԵՐԱ
Հաստատեալ 1852 Հաստատեալ 1852

Մասնագէտ առանց քաշուելու լինելի արհեստական տկռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, ոսկի առամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաեւ կը դարմանեն բերանի և ակռայի ամէն կերպ պատերն և կը քաշեն առանց ա՛ւ զգացնելու։ (Բացի կիրակիէ) ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 38

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՄԷՀԲԱՐԷ
ԳԱԼԱԹԻԱ, ՍԱՆՏԷՐԴԱԼԱՐ, ԹԻՒ 166
ԴԱՐԱՆԼԷՔ ՖԻՐՈՒՆԻ ԴԻՄԱՑ

Մէհրարէ տունը կը ծանուցանէ ազգոյ հասարակութեան եւ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն թէ եղանակի բազմաթիւ նիւթեր ընդունած է։

Մէհրարէ տունը կարեւորութիւն չտալով փայլուն ծանուցումներու, կը խնդրէ միայն ազգոյ հասարակութենէն որ իր վաճառատունն այցելեն՝ գիներուն չափազանց ամենութեանը համոզուելու համար։ Աւասիկ քանի մը նիւթերուն գիները։

1 Կտաւէ սփռոց 6 հոգիի համար	ղրշ. 7 1/2	12 Կտաւէ թաշկինակ էրիկ մարդու	ղրշ. 10
1 Գունաւոր » 6 » »	» 12 1/2	12 » » կանանց	» 12 1/2
6 Կտաւէ անձեռոց սեղանի »	» 12 1/2	4 Մէտաքսէ թաշկինակ, փուլտա կամ ճարտն, ճերմակ կամ գունաւոր	» 12 1/2
12 » » թէյի »	» 10	6 Թշկնկ. հնդկի մետաքսէ բանուած	» 12 1/2
5 » սրբիչներ կամ թրջիչ թուուլս	» 12 1/2		
1 էրիկ մարդու շապիկ կտաւէ օձիրով եւ թեւնոցներով	ղրշ. 12 1/2	3 ճերմակ փորշապկ. կտաւէ օձիրովղրշ.	12 1/2
1 Նապիկ կանանց՝ ձեռքով բանուած	» 12 1/2	6 Զոյգ գծաւոր գուլպա ֆի տէքսս	» 12 1/2
2 Ֆիլտրոս ֆրանչլա արանց եւ մնց.	» 12 1/2	3 » գունաւոր կամ գծաւոր գուլպա	» 12 1/2
1 Ֆա՛էլա լրնկն կու. ծրով, տարբեր ժամկերի գրուծեամբ	» 12 1/2	1 ժամացոյց կամ զարթուցակ ամերիկեան գրուծեամբ	» 12 1/2
		1 Ճնշ օ տր բօլոներ ժէլ եղրաբք	» 12 1/2

Ասկից զատ զանազան անուշահոտութիւններ, սեղաններու ծածկոց, ֆիլտէր սէ ու մետաքսէ զուլպաներ, փողկապ եւ ուրիշ շատ նիւթեր, խիստ սաստ գիներով։ 11–40

EMULSION SCOTT

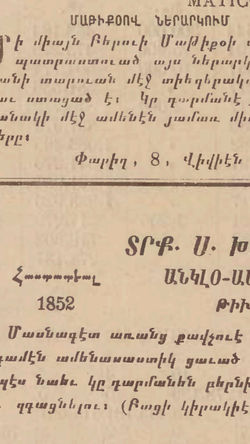

(ՍԳՈՊԻ ՕՐԵՐԲԿ)
ՄՈՐԻՒ ՁԿԵՆ ՕՂԻՏ ԻՒՂ.
Իրափոփիւռ ոչ շուշ և սպասով
Գաղտնաբար մեռած ՊՊՈՂՆ և ՁՕՂԻՆԻ ի նու-Եորք։

ԿՈՐԹԻ չափ անարժեքամբ է
Մօրթ ձկան հետ իւղի բոլոր յատկութիւններուն զուտ, իրափոփիւռներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառուլթիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճոզաձուլթիւնը

Թժշկիներն ընդունուած է, անարժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի դեղատներ դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒԻԵԼ

SELS EFFERVESCENTS LE PERDRIEL

SELS DE LITHINE
Effervescents
LE PERDRIEL
Contre la Goutte, la Gravelle et les Rhumatismes
Assimilation Sûre.

ANTIPYRINE
Effervescente
LE PERDRIEL
Contre Douleurs, Migraines, Mal de Mer, etc.
Ne produisant ni Crampes ni Nausées.

LE PERDRIEL et Cie, Paris.

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄԲՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Փռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ	» 10,028,000
Տարեկան հասոյթ	» 23,250,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

894 Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գապու, Անանիատիս խան. 12, 13, 14

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՑԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՒԵԱՆ
Ն. ԲԱՌԻ ԸՆԿ
Մարսէյլիայէ և Պոլիս-Ի ՀԷՆԷ-կոնդոնա-սրպակէս Քանոյ

Սկսեալ չոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի Սունիս Էֆն (Ը. Ե.)։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ս—ղոպի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղեղէն, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմեալ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
1054 Մոմհանէ փողոց թ. 108

COMP. RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 22/3 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Դշ. 23/4 Ալեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէոսի ճամբով

Դշ. 24/5 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։

Դշ. 24,5 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաֆում, առաւօտեան ժամը 11ին։

Եշ. 25/6 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։

Ուր 26/7 Աղեքսանդրիոյ Սորհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱԶԴ.— Մայիս 23,4, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն զէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող գուլուորը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, Գէյրութ, եաֆա եւ Բոր-Սայիտ զատող շոգեւաւին 263

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱՂԴՈՒՐԻՔ
ՁՕՐԱՑՈՒՑԻՔ
ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՔ

ՖԻՆԱՅՈՎ
ՄՍԻ ՀԻՒԹ
ՖՈՍՖԱՏ ՏԷ ՇՕ

Ամենազգու կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապտիկները, Դեղերը, Կանայք, տկարակամ Տղայքն և ամէն փափուկ անձինք։

Բաղկացեալ Մկանանց և Ջրզային ու Ոսկրային գրութեանց կազմութեան և զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

ՊԱՋԱՐ ՌԻՒՍ
Ալպերտ Իլիա և Ընկ.
447, Բերա Մեծ-Փողոց, 451
(ռուսական դեսպանատան քով)
մասնաւորապէս կը գտնուին՝

Սեւ խաւեար ընտրելագոյն.—Զորցած, աղած և համեմուած ձուկեր—Թարմ, մաքուր կարագ—Պանիրներ—Ծիրկներ—Ժամպոն—Լեզուներ—Ֆիլէթօ—Համեմուած վրունդ—Հաճարի հաց—Պաքսիմատ—Պոքիւլ—Անուշեղէն—Թէյ։

Մեծ պէսպէսութիւն պահածոյ ապրելիք Վատկա և ռուսական առաջնակարգ բամպելիք

Ոչոլ գէն

Ծան.—Պազար Ռիւսը շաբաթն երկու անգամ կանոնաւորապէս ապրանք կ'ընդունի։ 210

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԴԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանոյ Պրանգա եղբարց
Մատակարարք իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ չքագրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդիսին մէջ.

Քան տարուան յաջողութիւն յԱտալիա, յԱմերիկա, ի Հնդկաստան, յԱրեւելս և յԵգիպտոս.—Շքագրամ 1885ի Անվերսալի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մելբուրնի և Պրուսելի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատէլֆիոյ, 1873ի Վիեննայի մի ջազգային ցուցասանդեսներուն մէջը։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԴԱ տարողջապահական ամենէն ծանօթ պիգերն է։—Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իբր զգուշական գործմանական ճաշնային երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԴԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը դրդռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելիքը, բոլոր ծանօթ պիդերներէն և ամէնէրէն դերազանց, կ'ասնուի ամէն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժարար։ Ճաշէն յետոյ, ապդու մարսողական է։ Կարելի է խառնել զայն վերմութի, գինիի, Սելտէր ջրոյ և խահուէի հետ։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԴԱՆ, ինչպէս և Նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշաբարոյ նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ԼԻԳՈՒԻԱ 2218

ՄՈՍ
ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբոլ, Պորտսիդ, Մէնչիսթրանի և Սէ- Ծովի Գլէշ- Բանոյ

Անունաք	Թոնոյ	Անունաք	Թոնոյ
Բամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպսս	3000	Նէրթիս	2400
Թէյպը	3000	Օսպրիս	2250
Քեանդրուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Մէքինբ	2000
Օսմանլի	3000	Կասրընի	1500
Մարիսիս	2500	Կիւլէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕՎ և ԸՆԿ. Ուիթոլ խան

ՃԷՖՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
847 31, Ճէյմս Սթրիթ Լիվրբուլ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ